

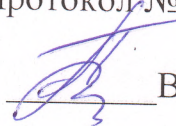
**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

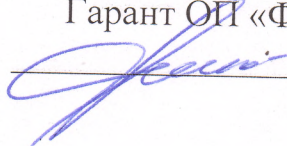
«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Дека́н економічного факультету
Анатолій ДІБРОВА
«16» травня 2024 р.

«РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри філософії та
міжнародної комунікації
Протокол № 12 від 17 квітня 2024 р.
Завідувачка кафедри
Валентина КУЛЬТЕНКО

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Фінанси і кредит»
Юлія НЕГОДА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ»

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітня програма «Фінанси і кредит»

Факультет Економічний

Розробник: професор кафедри філософії та міжнародної комунікації, доктор філософських наук, професор Додонова В.І.

Київ – 2024

Опис навчальної дисципліни

«ФІЛОСОФІЯ»

Галузь знань, спеціальність		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	
Освітня програма	Фінанси і кредит	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	4	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	30 год.	6
Практичні, семінарські заняття	30 год.	6
Самостійна робота	60	108
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної

дисципліни

Філософія належить до циклу фундаментальних дисциплін, вивчення якої є важливим чинником духовного збагачення, інтелектуального розвитку, формування світоглядно-методологічної культури студентської молоді, усвідомлення ними свого місця і ролі в суспільстві; визначення ціннісних орієнтирів особистої та соціальної активності громадянина, розуміння проблеми людського буття і насамперед питань: хто є людина, як їй жити, на що орієнтуватися в нових умовах, як долати перешкоди на шляху до мети.

Вивчення дисципліни пов'язане зі знаннями інших гуманітарних дисциплін, особливо з політологією, соціологією, історією України, економічною теорією тощо.

Знання дисципліни "Філософія" є методологічною основою вивчення не тільки гуманітарних та суспільно-політичних, а й природничих та технічних дисциплін.

Мета вивчення дисципліни:

засвоєння студентами досягнень світової філософської думки, вдосконалення відповідно до цього культури їх мислення, формування самосвідомості, світоглядних орієнтацій, опанування загально-методологічним компонентом пізнавальної діяльності.

Завдання вивчення дисципліни:

вивчення історії філософії та її органічної складової – історії української філософії, сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, інформації про світ у цілому і ставлення людини до нього; вивчення комплексу принципів пізнання та загальних методів пізнавальної діяльності; розвиток здібностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ суспільного життя, уміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з розв'язанням завдань економічної теорії і практики. Цьому підпорядковане вивчення наступних розділів: "Вступ до філософії", "Історичні типи філософії", "Онтологія", "Гносеологія", "Соціальна філософія".

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

програмні результати навчання (ПРН):

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

**Програма та структура навчальної дисципліни «Філософія»
для повного терміну денної та заочної форми навчання**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	Денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
л			п	лаб	інд	ср	л		п	лаб	інд	ср		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Історія світової філософії														
Тема 1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.			2	2			4		2	2			4	
Тема 2. Філософія Давнього світу. Антична філософія.			2	2			4						8	
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження			2	2			4						8	
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва			2	2			4						8	
Тема 5. Німецька класична філософія			2	2			4						8	
Тема 6. Сучасні філософські течії.			2	2			4						8	
Тема 7. Філософська думка України.			2	2			4						8	
Разом за змістовим модулем 1.	58		1 4	1 4			28		2	2			52	
Змістовий модуль 2. Онтологія. Гносеологія														
Тема 8. Філософське розуміння світу. Вчення про буття			2	2			4						8	
Тема 9. Проблема свідомості в філософії.			2	2			4	2	2				4	
Тема 10. Сутність і структура пізнавального процесу.			2	2			4						8	
Тема 11. Наукове пізнання та його види.			2	2			4						8	
Разом за змістовим модулем 2.	32		8	8			16		2	2			28	
Змістовий модуль 3. Філософська антропологія. Соціальна філософія														

Тема 12. Суспільство як соціальна система.			2	2			4					8
Тема 13. Філософія економіки.			2	2			4					8
Тема 14. Проблема людини в філософії.			2	2			4	2	2			4
Тема 15. Філософія культури і цивілізації.			2	2			4					8
Разом за змістовим модулем 3.		12	8	8			16		2	2		28
Усього годин		120	30	30			60	120	6	6		108

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія, коло її проблем і роль в суспільстві.	2
2	Філософія Давнього світу. Антична філософія.	2
3	Філософія Середньовіччя та Відродження	2
4	Філософія Нового часу та Просвітництва.	2
5.	Німецька класична філософія	2
6.	Сучасні філософські течії	2
7.	Філософська думка України	2
8	Філософське розуміння світу. Вчення про буття.	2
9.	Проблема свідомості в філософії	2
10.	Сутність і структура пізнавального процесу.	2
11.	Наукове пізнання та його види.	2
12	Суспільство як соціальна система.	2
13	Проблема людини в філософії	2
14	Філософія економіки.	2
15	Філософія культури і цивілізації.	2

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Світогляд, свідомість, мислення, людина.	2
2	Платон "Держава", "Тимей", "Бенкет". Аристотель "Політика", "Етика до Нікомаха"	2
3	Августин. "Сповідь".	2
4	Монтень М. "Проби". Макіавеллі Н. "Державець"	2
5	Емпіризм чи раціоналізм: що важливіше для здобуття істини	2
6	Психофізична проблема філософії	2
7	Свобода, рівність, братерство: утопія чи можлива реальність	2
8	Традиційна мораль проти природної моралі просвітників: за і проти	2
9	Особливості раціонального мислення	2
10	Особливості абстрактного мислення	2
11	Сутність та походження релігії. Філософія релігії.	2
12	Філософія науки як методологія та метанаука.	2
13	Концептуалізм як обличчя сучасної філософії	2

14	Духовно-культурні зв'язки української філософії з західноєвропейською: історія та сучасність.	2
15	Концепції буття: матеріалізм-ідеалізм, об'єктивізм-суб'єктивізм, субстанціоналізм-несубстанціоналізм	2
16	Реляційна та субстанційна концепції простору і часу.	2
17	Свідомість як філософська проблема: історія та сучасність	2
18	Бертран Рассел. Людське пізнання. Його сфера та межі	2
19	М.К. Мамардашвілі. Як я розумію філософію	2
20.	Проблема розуміння в сучасній філософії	2
21.	Співвідношення наукового та ненаукового знання.	2
22.	Об'єктивність істини в філософії і науці.	2
23.	Пізнання як вид духовної діяльності і феномен культури.	2
24.	Характеристика взаємозв'язку практичної і теоретичної діяльності.	2
25.	Свобода творчості – основа формування демократичних відносин у суспільстві.	2
26.	Соціальна філософія й основні підходи до розуміння суспільства	2
27.	Зміна парадигм історичної свідомості в неklasичній філософії історії.	2
28.	Індивідуальне та соціальне в людському бутті.	2
29.	Людинотворча сутність культури.	2
30.	Економічне та екологічне ставлення до природи. Екологічна совість.	2

5. Засоби діагностики результатів навчання.

кзамен;
алік;
еферати.

6. Методи навчання

ловесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
рактичний метод (лабораторні, практичні заняття).
нші види.

7. Методи оцінювання

кзамен;
сне або письмове опитування;
одульне тестування;
еферати, есе;
резентації та виступи на наукових заходах.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
	відмінно	зараховано
	добре	
	задовільно	
	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{дис}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{нр}$ (до 70 балів): $R_{дис} = R_{нр} + R_{ат}$.

9. Навчально-методичне забезпечення.

Електронний навчальний курс навчальної дисципліни –
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=276>

2. Філософія. Методичні вказівки для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання для спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», ОПП «Фінанси і кредит» ОКР «Бакалавр». / укл. Додонова В.І., К.: Вид. центр НУБіП України, 2024. 24 с.

10. Рекомендовані джерела інформації:

1. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». Савицька І.М. Культенко В.П., Супрун А.Г., Гейко С.М. К.: Вид. центр НУБіП України, 2019. 24 с.

2. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: Посібник. К.: Академвидав, 2007.

3. Данилова Т.В., Сторожук С.В., Горбатюк Т.В. «Філософія». Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України денної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». К.: «Сотр&сору», 2020.

4. Сторожук С.В., Матвієнко І.С. Філософія: навчально-методичний посібник. К.: Видавничий центр НУБіП України, 2019.

5. Філософія. Методичні вказівки для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». К.: Вид. центр НУБіП України, 2016. 24 с. Культенко В.П., Гейко С.М., Горбатюк Т.В. та ін., К.: «Сотр&Сору», 2014. 112 с.

6. Філософія: навч.посіб./ Тімченко О.П., Козій І.В., Пігош М.А., Шевчук А.В.[за ред.О.П.Тімченка] ;Центр.спілка споживчих т-в України, Львів. торг.екон.ун-т.- Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2022. 255с.

7. Філософія: підручник [для студ, аспір, викладачів] Людмила Рижок; М-во освіти і науки України, Львів. Нац. Ун-т ім. І. Франка, Вид.2-ге, переро; допов., Львів.: ЛНУ ім І. Франка, 2022. 648 с.

8. Філософія: навч-метод. посібник / Шукалович А.М. М-во освіти і науки України, Львів. Нац. Ун-т ім. І. Франка, Львів.: ЛНУ ім І. Франка, 2022. 192 с.

9. Штанко В.І. Філософія: навч.посіб./ В.І. Штанько, Г.М. Горячковська, Г.Г. Старикова; М-во освіти і науки України, Харків. нац.ун-т радіоелектроніки. Харків ХНУРЕ, 2021. 292 с.

10. Філософія теоретичний курс: навч. посіб. для студентів закл. вищ .освіти/ Я.В.Шрамко та ін.; за наук. ред .Я.В.Шрамка, М-во освіти і науки України, Криворіз. держ. пед. ун-т- Кривий Ріг: КДПУ, 2021. 263 с.

11. Філософія: навч.посіб.:[для студентів ЗВО усіх спеціальностей]/ О.П. Проценко та ін.; М-во освіти і науки України, Національний аерокосмічний ун-т ім М.Є. Жуковського «Харків. авіац.ін-т».- Харків, ХАІ, 2021. 119 с.

12. Шевчук К.С. Панорама сучасної зарубіжної філософії: навч. метод. посіб./ К. С. Шевчук; М-во освіти і науки України, Рівнен.держ. гуманіт.ун-т- Рівне: РДГУ, 2019. 242 с.

13. Данильян О.Г. Філософія: підручник/ О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань; М-во освіти і науки України, нац. юр. ун-т ім Ярослава Мудрого.- 2-е вид.,перер.і допов.- Харків: Право, 2018. 430 с.

14. Жао Джін Даоська філософія та естетична думка. Нац.ун. «Львів. Політехніка». Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2023. 151 с.

15. Філософія успіху: навч.-метод. Посіб. Київ; Людмила, 2023.

16. Ворбертон Найджел Коротка історія філософії/ Н.Ворбертон; пер. з англ. Анна Марховська. – Київ: Наш формат, 2023. 217с.

17. Людина і суспільство: філософські, психологічні і політологічні виміри: в 3 кн./ М-во освіти і науки України; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка; за ред. В.П.Мельника, - 2-е вид допов. Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2023
18. Мержиєвська В. «Ізми» у світі ідеологій, філософій та релігій/ В.Мержиєвська. Київ: Портал, 2023. 198с.
19. Туренко В.Є. Рання грецька філософія: рефлексії про політику і право/ В.Туренко; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Київ: Дух і літера, 2023. 605с.
20. Синиця А.С. Вступ до філософії штучного інтелекту: підручник/ А.Синиця; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І.Франка – Львів ЛНУ ім. І.Франка, 2023. 290с.
21. Куцик П.О. Нооекономіка: «філософія серця» у практиці життя: (до 300-ліття з дня народж. Г.Сковороди) Куцик П.О., Шевчик Б.М., Шевчук В.О. Львів: Видавництво львівського торговельно-екон. ун-ту 2023, 302с.
22. Сівер В.А. Філософія творчості: підручник / В. Сівер: Київ: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2023. 291с.
23. Бертран Рассел Історія західної філософії / Б. Рассел;(пер.з англ. Ю Лісняка, П. Таращука) Харків: Фоліо, 2023. 380 с.
24. Воронкова В.Г. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика/ В.Г. Воронкова, В.О. Нікітенко; М-во освіти і науки України, Запор.нац. ун-т, Навч.-наук. інс-т ім Ю.М.Потебні. Львів; Торунь: Lina Pres, 2022. 459 с.
25. Інформаційне суспільство: соціально-філософські проблеми становлення: навч.посіб.для студ.всіх спец. / [В.І. Штанько, О.О. Жидкова, О.В. Турута] М-во освіти і науки України, Хар.нац. ун-т радіоелектроніки- 2-е вид. доп.і перер.- Харків: ХНУРЕ-2021. 172 с.
26. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». Савицька І.М. Культенко В.П., Супрун А.Г., Гейко С.М.К.: Вид. центр НУБіП України, 2014. 224 с.
27. Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник / Під редакцією В.Л. Петрушенка. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. 506 с.
28. Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади. (укр.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ae-lib.org.ua>
29. Сайт Українського філософського фонду <http://www.philosophy.ua>
30. Електронна бібліотека “psylib” (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.) <http://www.psylib.kiev.ua>
31. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>